

Финансиски извештаи и извештај на независните ревизори

Македонска берза на хартии од вредност АД, Скопје

31 декември 2009 година

Содржина

	Страна
Извештај на независните ревизори	1
Извештај за сеопфатната добивка	3
Извештај за финансиската состојба	4
Извештај за промените во капиталот	5
Извештај за паричните текови	6
Белешки кон финансиските извештаи	7

Извештај на независните ревизори

Grant Thornton DOO
M.H.Jasmin 52 v-1/7
1000 Skopje
Macedonia
T + 389 (2) 3214 700
F + 389 (2) 3214 700
www.grant-thornton.com.mk

До Акционерите и Одборот на директори на

Македонска берза на хартии од вредност АД, Скопје

Извршивме ревизија на придружните финансиски извештаи на Македонска берза на хартии од вредност АД, Скопје (во понатамошниот текст “Берзата”) составени од Извештај за финансиската состојба на ден 31 декември 2009 година, Извештај за сеопфатната добивка, Извештај за промените во капиталот и Извештај за паричните текови за годината што тогаш заврши, како и преглед на значајните сметководствени политики и други објаснувачки белешки, вклучени на страните 3 до 31.

Финансиските извештаи на Берзата со состојба на и за годината што заврши на 31 декември 2008 беа ревидирани од друг ревизор во чиј извештај од 5 февруари 2009 година е изразено мислење без резерва за финансиските извештаи.

Одговорност на Раководството за финансиските извештаи

Раководството е одговорно за изготвување и објективно презентирање на овие финансиски извештаи согласно Меѓународните Стандарди за Финансиско Известување. Оваа одговорност вклучува: креирање, имплементирање и одржување на внатрешна контрола релевантна за изготвување и објективно презентирање на такви финансиски извештаи кои не содржат материјално значајни грешки како резултат на измама или грешка; избор и примена на соодветни сметководствени политики и донесување на разумни сметководствени проценки соодветни на околностите.

Одговорност на ревизорот

Наша одговорност е да изразиме мислење за овие финансиски извештаи врз основа на извршената ревизија. Ние ја извршивме ревизијата во согласност со Меѓународните Стандарди за Ревизија. Тие стандарди бараат наша усогласеност со етичките барања, како и тоа ревизијата да ја планираме и извршуваме на начин кој ќе ни овозможи да стекнеме разумно уверување дека финансиските извештаи не содржат материјално значајани грешки. Ревизијата вклучува спроведување на процедури со цел стекнување ревизорски докази за износите и објавувањата во финансиските извештаи.

Избраните процедури зависат од проценката на ревизорот, и истите вклучуваат проценка на ризиците од постоење на материјално значајни грешки во финансиските извештаи, било поради измама или грешка. При овие проценки на ризиците ревизорот ја зема во предвид внатрешната контрола релевантна за подготвување и објективно презентирање на финансиските извештаи на Берзата со цел креирање на такви ревизорски процедури кои ќе бидат соодветни на околностите, но не и за потребата да изрази мислење за ефективноста на внатрешната контрола на Берзата. Ревизијата, исто така вклучува и оценка на соодветноста на применетите сметководствени политики и на разумноста на сметководствените проценки направени од страна на Раководството, како и оценка на севкупната презентација на финансиските извештаи.

Ние веруваме дека стекнатите ревизорски докази претставуваат задоволителна и соодветна основа за нашето ревизорско мислење.

Мислење

Наше мислење е дека наведените финансиски извештаи, во сите материјални аспекти, ја претставуваат објективно финансиската состојба на Берзата на ден 31 декември 2009 година, како и сеопфатната добивка од работењето, промените во капиталот и паричните текови за годината што тогаш завршува, во согласност со Меѓународните Стандарди за Финансиско Известување.

Grant Thornton

Скопје,

26 февруари 2010

Финансиски извештаи
31 декември 2009 година

Извештај за сеопфатната добивка

	Белешка	Во илјади денари	
		2009	2008
Приходи од редовно работење	4	28,160	85,875
Приходи од вложувања	5	6,337	11,657
Останати приходи и расходи	6	1,502	1,308
Трошоци за надомести и провизии	7	(4,830)	(14,360)
Трошоци за вработените	8	(16,160)	(21,879)
Трошоци за амортизација	11,12	(5,733)	(5,525)
Други трошоци од работењето	9	(9,089)	(15,216)
Добивка пред оданочување		187	41,860
Данок на добивка	10	(63)	(4,779)
Добивка за годината		124	37,081
Останата сеопфатна добивка			
Останата сеопфатна добивка		-	-
Вкупна сеопфатна добивка		124	37,081
Нето добивка за имателите на обични акции		124	37,081
Вкупна сеопфатна добивка за имателите на обични акции		124	37,081
Заработка по акција			
- Основна (денари по акција)	23	44	13,281

Извештај за финансиската состојба

	Белешка	Во илјади денари	
		2009	2008
Средства			
Нетековни средства			
Недвижности и опрема	11	81,460	86,368
Нематеријални средства	12	9,817	1,099
		91,277	87,467
Тековни средства			
Пари и парични еквиваленти	14	1,669	191
Пласмани во банки	15	45,000	99,000
Вложувања во хартии од вредност кои се чуваат до доспевање	16	-	19,846
Побарувања од купувачи	17	2,241	4,988
Побарувања од данок на добивка		24,883	20,133
Останати побарувања	18	399	539
		74,192	144,697
Вкупно средства		165,469	232,164
Капитал и обврски			
Капитал и резерви			
Акционерски капитал	19	103,498	103,498
Резерви		38,449	28,449
Акумулирана добивка		13,670	93,346
Вкупно капитал		155,617	225,293
Тековни обврски			
Обврски кон добавувачи	20	938	1,697
Донации	21	7,772	1
Останати обврски	22	1,142	5,173
Вкупно тековни обврски		9,852	6,871
Вкупно капитал и обврски		165,469	232,164

Овие финансиски извештаи се одобрени за издавање од Одборот на директори на Берзата на 25 февруари 2010 година и потпишани во негово име од:

Г-дин Иван Штериов
Главен извршен директор

Извештај за промените во капиталот

	Акционерски капитал	Законски резерви	Нераспределена добивка	Во илјади Денари
				Вкупно
На 01 јануари 2008	103,498	28,449	229,252	361,199
Исплата на дивиденди	-	-	(171,987)	(171,987)
Останато	-	-	(1,000)	(1,000)
<i>Трансакции со акционерите</i>	-	-	172,987	172,987
Добивка за годината	-	-	37,081	37,081
Останата сеопфатна добивка	-	-	-	-
<i>Вкупна сеопфатна добивка</i>	-	-	37,081	37,081
На 31 декември 2008	103,498	28,449	93,346	225,293
На 01 јануари 2009	103,498	28,449	93,346	225,293
Распоред на нераспредел. Добивка	-	10,000	(10,000)	-
Исплата на дивиденди	-	-	(69,800)	(69,800)
<i>Трансакции со акционерите</i>	-	10,000	(79,800)	(69,800)
Добивка за годината	-	-	124	124
Останата сеопфатна добивка	-	-	-	-
<i>Вкупна сеопфатна добивка</i>	-	-	124	124
На 31 декември 2009	103,498	38,449	13,670	155,617

Финансиски извештаи
31 декември 2009 година

Извештај за паричните текови

	Белешки	Во илјади Денари	
		Година што завршува на 31 декември 2009	2008
Деловни активности			
Добивка пред оданочување		187	41,860
Усогласувања за:			
Амортизација на материјални средства		5,404	5,211
Амортизација на нематеријални средства		329	314
Загуба поради оштетување и ненаплатливост		7	300
Наплатени отпишани побарувања		(880)	(921)
Приходи по основ на камати		(4,665)	(10,095)
<i>Добивка пред промените во обртниот капитал</i>		382	36,669
<i>Промени во обртниот капитал</i>			
Намалување на побарувања од купувачи		3,620	7,486
Намалување/(зголемување) на останати побарувања		117	103
(Намалување)/зголемување на обврски кон добавувачи		(759)	(2,308)
Намалување на останати обврски		(4,032)	(2,484)
<i>(Загуба)/Добивка по промените во обртниот капитал</i>		(672)	39,466
Платен данок на добивка		(4,813)	(45,823)
		(5,485)	(6,357)
Парични текови од инвестициони активности			
Набавка на недвижности и опрема, нето		(497)	(3,382)
Набавка на нематеријални средства, нето		(1,274)	(51)
Промена во пласмани во банки кои доспеваат до 6 месеци		12,000	(12,000)
Наплатени камати		4,688	10,719
		14,917	(4,714)
Финансиски активности			
Исплатени дивиденди		(69,800)	(171,987)
		(69,800)	(171,987)
Нето промена на паричните средства			
Парични средства на почетокот на годината		107,037	290,095
Парични средства на крајот на годината		46,669	107,037
Парите и паричните еквиваленти вклучуваат			
Пари и парични еквиваленти	14	1,669	191
Пласмани во банки	15	45,000	87,000
Хартии од вредност чувани до доспевање	16	-	19,846
		46,669	107,037

Белешки кон финансиските извештаи

1 Општи информации

Македонската берза на хартии од вредност АД Скопје (“Берзата”) е акционерско друштво регистрирано во Република Македонија во 1995 година со седиште на ул. Орце Николов бр.75, Скопје.

Берзата ги извршува своите активности во согласност со одредбите од Законот за хартии од вредност и Законот за трговски друштва, со дозвола бр.00-49/1 од 25 август 1995 година издадена од Комисија за хартии од вредност на Република Македонија како берза на хартии од вредност.

Основните активности на Берзата се следните:

- Организирање и тргување со хартии од вредност;
- Организирање и одржување на информационите системи за тргување со хартии од вредност;
- Котирање на хартии од вредност со кои се тргува на Берзата;
- Овозможува утврдување и порамнување на реализирани трансакции со хартии од вредност;
- Објавување информации за работењето на Берзата.

Со состојба на 31 декември 2009, акционерите на Берзата вклучуваат 22 правни лица (2008: 20) и 14 физички лица (2008: 7).

Овластени учесници на Берзата кои може да тргуваат со хартии од вредност се брокерските куќи и банките. Секоја членка мора да има лиценца за тргување со хартии од вредност издадена од Комисија за хартии од вредност. На 31 декември 2009 година вкупниот број на овластени членки на Берзата изнесува 25 (2008: 27), од кои 18 (2008:20) се брокерски куќи и 7 (2008: 7) банки.

Комисијата за хартии од вредност врши надзор и контрола на работата на Берзата и нејзините членки вклучени во дејности поврзани со хартии од вредност.

На 31 декември 2009 година, Берзата има 18 вработени (31 декември 2008: 18 вработени).

2 Сметководствени политики

Во продолжение се прикажани основните сметководствени политики употребени при подготовката на овие финансиски извештаи. Овие политики се конзистентно применети на сите прикажани години, освен доколку не е поинаку наведено.

2.1 Основа за подготовка

Овие финансиски извештаи се подготвени во согласност со Меѓународните Стандарди за Финансиско Известување (МСФИ) издадени од Одборот за меѓународни сметководствени стандарди (ОМСС). Финансиските извештаи се подготвени со примена на основите за мерење специфицирани во МСФИ за секој поединечен вид на средство, обврска, приход и расход. Основите за нивно мерење се детално опишани во продолжение на оваа Белешка.

Подготовката на овие финансиски извештаи во согласност со МСФИ бара употреба на одредени критични сметководствени проценки. Таа исто така бара раководството на Берзата да употребува свои проценки во процесот на примена на сметководствените политики. Подрачјата што вклучуваат повисок степен на проценка или комплексност, или подрачјата во кои претпоставките и оценките се значајни за финансиските извештаи, се обелоденети во Белешка 3.6: Значајни сметководствени проценки.

Финансиските извештаи се подготвени со состојба на и за годините што завршуваат на 31 декември 2009 и 2008. Тековните и споредбените податоци прикажани во овие финансиски извештаи се изразени во илјади Денари. Онаму каде што е неопходно, презентацијата на споредбените податоци е прилагодена согласно промените во презентацијата во тековната година.

2.2 Промени во сметководствените политики и обелоденувањата

а) Стандарди, измени и толкувања на постојните стандарди применети од Берзата

Во тековната година, Берзата ги примени новите и ревидираните стандарди и толкувања издадени од Одборот за меѓународните сметководствени стандарди (ОМСС) кои се релевантни за неговите деловни активности и кои стапуваат на сила за годишни известувачки периоди на и од 01 јануари 2009 година.

- **МСФИ 7 Финансиски инструменти - Обелоденувања** (измени) (во сила од 1 јануари 2009). Измените се однесуваат на барања за подобрени обелоденувања за проценката на објективната вредност и ризикот од ликвидност. Особено, со измените се бара обелоденување на проценката на објективната вредност на средствата и обврските кои се евидентирани по нивната објективна вредност во Извештајот за финансиската состојба, според нивоа на хиерархија на таа проценка. Со оглед на тоа што промената на сметководствената политика се однесува само на дополнителни обелоденувања, истата нема да има влијание на заработката по акција.
- **МСФИ 8 - Оперативни сегменти** (во сила од 1 јануари 2009). Стандардот го заменува МСС 14, “Известување по сегменти” со неговите барања за одредување на примарните и секундарните сегменти на известување. Според барањата на ревидираниот стандард, надворешното известување по сегменти на Берзата ќе се заснова врз внатрешното известување до извршното тело на Берзата, кое донесува одлуки за распределбата на ресурсите и ја проценува успешноста на сегментите кои можат да се известат. Примената на МСФИ 8 нема да има никакво материјално влијание за Берзата, но ќе влијае врз обелоденувањето на сегментите (по потреба) и врз основите за мерење во рамките на сегментите.

**Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)****Основа за подготовка (продолжува)**

- **МСС 1 (Ревидиран) - Презентација на финансиските извештаи** (во сила од 1 јануари 2009). Ревидираниот стандард ја забранува презентацијата на ставките за приходи и расходи (т.е. “промени во капиталот кои не настанале од сопственици”) во извештајот за промени во капиталот, и бара “промените во капиталот кои не настанале од сопственици” да се презентираат одделно од промените во капиталот кои настанале од сопствениците во извештајот за сеопфатна добивка. Како резултат на ова, во извештајот за промени во капиталот Берзата ги презентира сите промени во капиталот кои настанале од сопствениците, додека сите промени во капиталот кои не настанале од сопствениците се презентираат во извештајот за сеопфатна добивка. Компаративните податоци се истот така корегирани за да бидат во согласност со ревидираниот стандард. Бидејќи оваа промена во сметководствената политика влијае само на аспектот на презентирање, истата нема да има влијание на заработката по акција.
- **Измени и дополнувања на МСФИ 2 Плаќања со акции** (во сила од 1 јануари 2009). Одборот за меѓународни сметководствени стандарди издаде измени и дополнувања на МСФИ 2 во врска со утврдување на условите на стекнување и откажување. Раководството не ги смета дека измените и дополнувањата имаат значителен ефект врз сметководствените политики на Берзата поради тоа што Берзата не врши никакви плаќања со акции.
- **МСС 23 Трошоци за позајмување (Ревидиран)** (во сила од 1 јануари 2009). Ревидираниот стандард ја отстранува можноста за моментално признавање на трошоците и бара субјектот да ги капитализира трошоците за позајмување како трошоци кои се однесува на набавка, изградба или производство на соодветното средство како дел од трошоците за средството. Оваа промена нема влијание на финансиските извештаи на Берзата за 2009 година.
- **КТМСФИ 13 - Програми за лојалност на клиентот**, појаснува дека кога стоки или услуги се продаваат заедно со надоместок за лојалност на клиентот (на пример поени за лојалност или бесплатни производи), аранжманот се состои од повеќе елементи и побарувања од клиентот се алоцираат меѓу компонентите на аранжманот при користење на објективни вредности. КТМСФИ 13 не е релевантен за работењето на Берзата, поради тоа што Берзата не работи со програми за лојалност.

(б) Стандарди, измени и толкувања на постојните стандарди кои сеуште не се во сила и не се применети од Берзата пред нивното официјално стапување во сила

На денот на издавањето на овие финансиски извештаи, одредени стандарди, измени и толкувања на важечките стандарди се објавени, но не се стапени на сила и Берзата не ги применувала пред нивното официјално стапување во сила.

- **МСФИ 3 Деловни комбинации (Ревидиран 2008)** (во сила од 1 јули 2009). Стандардот се применува за деловни комбинации кои се појавуваат во известувачките периоди кои почнуваат на или по 1 јули 2009 и ќе се применуваат понатаму. Новиот стандард воведува промени во сметководствените одредби за деловни комбинации, но сеуште бара употреба на метод на набавка, и ќе има значајно влијание на деловните комбинации, доколку настанат такви, во известувачките периоди што почнуваат на или по 1 Јули 2009 година.
- **МСС 27 Консолидирани и единечни финансиски извештаи (Ревидиран 2008)** (во сила од 1 јули 2009). Ревидираниот стандард ги воведува промените во сметководствените одредби за губењето на контрола на подружницата и за промените во уделот на Берзата во подружниците. Раководството не очекува стандардот да има материјално значаен ефект на финансиските извештаи на Берзата.

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)

Основа за подготовка (продолжува)

- **Годишни подобрувања 2009** (во сила од 1 јули 2009). Одборот за меѓународни сметководствени стандарди издаде Подобрувања за меѓународните стандарди за финансиско известување од 2009 година. Поголемиот број од овие измени и дополнувања стапуваат во сила во годишните периоди што почнуваат на или по 1 јули 2009 или 1 јануари 2010. Берзата не очекува овие дополнувања и измени да имаат материјално значаен ефект на финансиските извештаи на Берзата.
- **МСФИ 9 Финансиски инструменти** (во сила од 1 јануари 2013). ОМСС има намера да го замени МСС 39 Финансиски инструменти: Признавање и мерење целосно до крајот на 2010 година, со заменетиот стандард кој ќе стапи на сила за годишните периоди што почнуваат на или по 1 јануари 2013. МСФИ 9 е првиот дел од Фазата 1 од овој проект. Раководството на Берзата ќе го оценува влијанието што овој стандард би можел да го има на финансиските извештаи на Берзата. Сепак, раководството не очекува да ги примени измените се додека не се објават сите изменети поглавја од МСС 39, кога ќе може да се направи целосна оценка на влијанието на истите.

2.3 Трансакции во странска валута

Трансакциите деноминирани во странски валути се искажани во Денари со примена на официјалните курсеви на Народна Банка на Република Македонија кои важат на денот на нивното настанување.

Средствата и обврските кои гласат во странски валути се искажани во Денари со примена на официјалните курсеви кои важат на денот на составувањето на Извештајот за финансиската состојба, додека пак сите позитивни и негативни курсни разлики кои произлегуваат од претварањето на износите во странска валута, се вклучени во добивките и загубите во периодот кога тие настануваат. Средните девизни курсеви кои беа применети за прикажување на позициите на Извештајот за финансиската состојба деноминирани во странска валута, се следните:

	31 декември 2009	31 декември 2008
1 ЕУР	61.1732 Денари	61.4123 Денари
1 УСД	42.6651 Денари	43.5610 Денари
1 ЦХФ	41.1165 Денари	41.0427 Денари

2.4 Нетирање

Финансиските средства и обврски се нетирани и презентирани во Извештајот за финансиската состојба на нето основа во случаи кога нетирањето на признаените износи е законски дозволено, понатаму, кога постои намера за исполнување на нето основа, како и во случај на истовремена реализација на средството и исполнување на обврската.

2.5 Признавање на приходи

Приходите се признаваат кога идните економски користи во форма на приливи или зголемување на средствата во Берзата се веројатни и мерливи. Приходите го вклучуваат вкупниот износ на побарувањата за провизија за извршени услуги, намалени за износот на данокот на додадена вредност.

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)

Признавање на приходи (продолжува)

Извршување услуги

Приходот се признава во периодот кога услугата е извршена и тоа:

- Провизијата за тргување се признава кога трансакцијата е извршена;
- Надоместокот за котирање се признава во моментот на издавање дозвола за тргување;
- Годишните провизии се признаваат за периодот од 12 месеци за кој провизиите се однесуваат;
- Надоместоците за дистрибуција на берзански податоци и информации се признаваат на месечна основа кога информацијата е обезбедена.

Приходи од камати

Приходите од камати се разграничуваат на временска основа, со примена на ефективна каматна стапка на износот на финансиското средство. Ефективната каматна стапка служи за дисконтирање на проценетите идни парични приливи и споредба со нивната сметководствена вредност.

Приходи од закупнина

Приходите од закупнина на средства на оперативен лизинг се признаваат на праволиниска основа во согласност со условите за оперативен лизинг.

2.6 Финансиски средства

Берзата ги класифицира финансиските средства во следниве категории: финансиски средства по објективна вредност преку добивки и загуби, финансиски средства кои се чуваат до доспевање и кредити и побарувања. Раководството на Берзата ја одредува класификацијата на финансиските средства при нивното почетно признавање.

Финансиски средства по објективна вредност преку добивки и загуби

Оваа категорија на финансиски средства се состои од хартии од вредност за тргување. Едно финансиско средство се класифицира како средство наменето за тргување доколку се стекнува со цел генерирање на добивка од краткорочни флукуации во цената или доколку е вклучено во портфолиото за кое постои краткорочен фактички облик на остварување добивка.

Кредити и побарувања

Кредитите и побарувањата се не-деривативни финансиски средства со фиксни или одредени плаќања кои не котираат на активен пазар. Тие се јавуваат кога Берзата одобрува пари или услуги директно на коминтенти без намера за размена на побарувањето.

Финансиски средства кои се чуваат до доспевање

Финансиските средства кои се чуваат до доспевање се не - деривативни финансиски средства со фиксни или утврдливи плаќања, фиксни датуми на доспевање за наплата и за кои, Раководството на Берзата има позитивна намера и способност да ги чува до нивното доспевање. Доколку Берзата продаде значаен износ на финансиските средства кои се чуваат до доспевање пред нивното доспевање, целата категорија на овие средства се рекласифицира во финансиските средства расположиви за продажба.

**Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)****Финансиски средства (продолжува)****Почетно признавање на финансиските средства**

Финансиските средства се признаваат на датумот на порамнување - датум кога Берзата се обврзува да го купи или продаде средството.

Сите финансиски средства различни од средствата по објективна вредност преку добивки и загуби почетно се признаваат според објективната вредност зголемена за трошоците на трансакциите. Средствата по објективна вредност преку добивки и загуби почетно се признаваат според нивната објективна вредност, при што трошоците на трансакциите се признаваат во добивките и загубите.

Финансиските средства престануваат да се признаваат по истекот на правата за примање на паричните текови од финансиските средства или по нивното пренесување, а Берзата ги пренело значително сите ризици и користи од сопственост. Финансиските обврски престануваат да се признаваат кога истите се намирени или откажани.

Последователно евидентирање на финансиските средства

Средствата по објективна вредност преку добивки и загуби последователно се евидентирани по нивната објективна вредност врз основа на нивната пазарна цена. Кредитите и побарувањата се евидентирани по амортизирана набавна вредност со употреба на методот на ефективна камата. Финансиските средства расположиви за продажба се последователно признаени по нивната објективна вредност. Добивките и загубите од промената на објективната вредност на средствата по објективна вредност преку добивки и загуби се вклучуваат во останатата сеопфатна добивка во периодот кога се појавуваат. Каматата, ако е остварена за време на располагањето со овие средства, се евидентира како приход од камата.

Објективните вредности на котирани вложувања на активни берзи се базираат на тековните цени на котација. Доколку пазарот за некое финансиско средство не е активен (и за некотирани хартии од вредност), Берзата утврдува објективна вредност по пат на употреба на техники на проценка.

2.7 Оштетување на финансиските средства**Средства евидентирани по амортизирана набавна вредност**

На секој датум на билансирање, Берзата проценува дали постои објективен доказ за оштетување на финансиското средство. Финансиското средство или група на финансиски средства се оштетени само доколку постои објективен доказ за оштетување како резултат на еден или повеќе настани што се појавиле по првичното признавање на средствата ("случај на загуба") и дека тој случај на загуба (или случаи) влијае на предвидениот иден готовински тек на финансиското средство или група финансиски средства кои можат веродостојно да се проценат.

Износот на загубата претставува разлика помеѓу евидентираните износ на средството и сегашната вредност на проценетите идни парични текови (исклучувајќи ги идните загуби по основ на кредитот) дисконтирани со примена на изворната ефективна каматна стапка на финансиското средство. Побарувањата со краткорочно доспевање не се дисконтираат. Евидентираните износ на средството се намалува преку употребата на сметка за резервирање поради оштетување, со истовремено признавање на соодветниот расход поради оштетување во тековните добивки и загуби.

**Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)**

**Оштетување на финансиските средства (продолжува)
Средства евидентирани по објективна вредност**

На секој датум на билансирање, Берзата проценува дали постои објективен доказ за оштетување на финансиското средство. Значителното или пролонгирано опаѓање на објективната вредност на финансиското средство под неговата набавна вредност претставува објективен доказ при утврдувањето неможности од оштетување. Доколку постои таков доказ за финансиските средства расположиви за продажба, кумулативната загуба - измерена како разлика меѓу набавната вредност и тековната објективна вредност се признава во тековните добивка и загуби. Доколку, во последователен период, објективната вредност на должнички инструмент класифициран како расположив за продажба се зголеми, а зголемувањето може објективно да се поврзе со настан кој се јавува по признавањето на загубата поради оштетување во тековните добивки или загуби, загубата поради оштетување се намалува преку тековните добивки или загуби.

2.8 Нематеријални средства

Компјутерски софтвер

Трошоците поврзани со развојот или одржувањето на компјутерски софтверски програми се признаваат како трошоци во моментот на нивното настанување. Трошоците директно поврзани со препознатливи и уникатни софтверски производи контролирани од страна на Берзата кои најверојатно ќе создадат економски користи кои ќе ги надминат трошоците после една година, се признаваат како нематеријални средства. Трошоците за развој на компјутерски софтвер кои се признаваат како средства се амортизирани користејќи праволиниска метода, со примена на амортизациона стапка од 20% годишно.

Останати нематеријални средства

Трошоците за стекнување права и лиценци се капитализирани и амортизирани користејќи праволиниска метода, со примена на амортизациона стапка од 20% годишно.

2.9 Материјални средства

Недвижностите, постројките и опремата се евидентирани по набавна вредност намалена за акумулирана амортизација. Набавната вредност вклучува трошоци кои директно се однесуваат на набавката на средствата.

Амортизацијата се пресметува пропорционално, со цел алокација на набавната (проценетата набавна) вредност на материјалните средства во текот на нивниот век на употреба. Подолу се дадени годишните стапки на амортизација применети врз значајните ставки на материјалните средства:

Градежни објекти	2.5%
Компјутери	25%
Моторни возила	25%
Мебел и канцелариска опрема	10% - 25%

Последователните набавки се вклучени во евидентираната вредност на средството или се признаваат како посебно средство, соодветно, само кога постои веројатност од прилив на идни економски користи за Берзата поврзани со ставката и кога набавната вредност на ставката може разумно да се измери. Сите други редовни одржувања и поправки се евидентираат како расходи во добивките и загубите во текот на финансискиот период во кој се јавуваат.

**Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)****Материјални средства (продолжува)**

Средствата подложни на амортизација се проверуваат од можни оштетувања секогаш кога одредени настани или промени укажуваат дека евидентираните износ на средствата не може да се надомести. Кога евидентираните износ на средството е повисок од неговиот проценет надоместлив износ, тој веднаш се отпишува до неговиот надоместлив износ. Надоместливиот износ претставува повисокиот износ помеѓу нето продажната цена и употребната вредност на средствата.

Добивките и загубите поврзани со отуѓувањата се утврдуваат по пат на споредба на приливите со евидентираните износ. Истите се вклучуваат во добивките и загубите во периодот кога настануваат.

2.10 Парични средства и еквиваленти

За потребите на Извештајот за паричните текови, паричните средства и еквиваленти се состојат од депозити по видување во банки и пари во благајна во денари и странска валута. Паричните еквиваленти ги опфаќаат краткорочните, високо ликвидни финансиски инструменти, кои брзо можат да се конвертираат во парични средства и кои се предмет на безначаен ризик во промената на нивната вредност.

2.11 Резервирање

Резервирање се признава кога Берзата има тековна обврска како резултат на настан од минатото и постои веројатност дека ќе биде потребен одлив на средства кои вклучуваат економски користи за подмирување на обврската, а воедно ќе биде направена веродостојна проценка на износот на обврската. Резервирањата се проверуваат на секој датум на билансирање и се корегираат со цел да се рефлектира најдобрата тековна проценка. Кога ефектот на времената вредност на парите е материјален, износот на резервирањето претставува сегашна вредност на трошоците кои се очекува да се појават за подмирување на обврската.

2.12 Надомести за вработените

Берзата плаќа придонеси за пензиско осигурување на своите вработени, согласно домашната регулатива за социјално осигурување. Придонесите, врз основа на платите, се плаќаат во државниот Пензиски Фонд и во задолжителните приватни пензиски фондови. На датумот на билансирање, не постои дополнителна обврска во врска со овие пензиски планови. Освен тоа, сите работодавци во Република Македонија имаат обврска да исплаќаат на вработените посебна минимална сума при пензионирањето во износ утврден со законски прописи. Берзата нема било каква обврска да обезбеди дополнителни надомести за своите сегашни и поранешни вработени на датумот на билансирање.

2.13 Тековен и одложен данок од добивка

Со состојба на 31 декември 2008 година, тековниот данок од добивка се пресметуваше во согласност со домашната законска регулатива, каде што основа за пресметување на данокот од добивка од 10% беше добивката која се утврдува во даночниот биланс, корегирани за одредени неодбитни или неоданочиви ставки.

**Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)****Тековен и одложен данок од добивка (продолжува)**

Согласно промените во законската регулатива за данок од добивка кои се применуваат од 1 јануари 2009 година, данокот од добивка, по стапка од 10%, се плаќа на неодбитните ставки за даночни цели корегирани за даночниот кредит, како и на распределената добивка за дивиденди. Нераспределената добивка не се оданочува.

Одложениот данок од добивка се евидентира во целост, користејќи ја методата на обврска, за времените разлики кои се јавуваат помеѓу даночната основа на средствата и обврските и износите по кои истите се евидентирани за целите на финансиското известување. При утврдување на одложениот данок од добивка се користат тековните важечки даночни стапки. Одложениот данок од добивка се терети или одобрува во Извештајот за сеопфатна добивка, освен доколку се однесува на ставки кои директно го теретат или одобруваат капиталот, во кој случај одложениот данок се евидентира исто така во капиталот. Одложените даночни средства се признаваат во обем во кој постои веројатност за искористување на времените разлики наспроти идната расположива оданочива добивка.

Со состојба на 31 декември 2009 и 2008 година, Берзата нема евидентирано одложени даночни средства или обврски, бидејќи не постојат временски разлики на овие датуми.

2.14 Данок на додадена вредност (ДДВ)

Приходите од тргувањата како и другите приходи кои Берзата ги остварува во текот на редовното работење се ослободени од ДДВ. Влезниот ДДВ при набавка на средства или услуги не може да се поврати од даночните власти и се признава како дел од набавната вредност на средствата или како трошок, доколку е применливо. Побарувањата и обврските се искажани со вклучен ДДВ.

Приходите од наемнини и другите приходи кои не се дел од редовните деловни активности на Берзата се признаваат намалени за износот на ДДВ. Нето износот на поврат/обврска за ДДВ спрема даночните власти се вклучува како други побарувања/обврски на датумот на билансирањето.

2.15 Обврски по кредити

Обврските по кредити иницијално се признаваат според објективната вредност на примените приливи, намалени за направените трошоци на трансакцијата. Обврските по кредити се евидентирани последователно според нивната амортизирана набавна вредност.

2.16 Капитал, резерви и плаќања за дивиденди**(а) Акционерски капитал**

Акционерскиот капитал ја претставува номиналната вредност на емитираните акции.

(б) Трошоци поврзани со емисија на акции

Трошоците поврзани со емисија на нови акции, опции или стекнувањето на деловна активност се презентирани во капиталот како намалување, нето од данокот, на приливите.

**Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)****Капитал, резерви и плаќања за дивиденди (продолжува)****(в) Резерви**

Законските резерви се создадени во текот на периодите по пат на распределба на акумулирани добивки врз основа на законската регулатива и одлуките на Раководството на Берзата.

(г) Нераспределени добивки

Нераспределените добивки ги вклучуваат задржаните добивки од тековниот и претходните периоди.

(д) Дивиденди на обични акции

Дивидендите на обичните акции се признаваат во капиталот во периодот во кој што се одобрен од страна на акционерите на Берзата.

Дивидендите за годината што се објавени по датумот на билансирање се објавени во Белешката за последователни настани.

2.17 Преземени и неизвесни обврски

Не се евидентирани неизвесни обврски во финансиските извештаи. Тие се објавуваат доколку постои веројатност за одлив на средства кои вклучуваат економски користи. Исто така, неизвесни средства не се евидентирани во финансиските извештаи, но се објавуваат кога постои веројатност за прилив на економски користи. Износот на неизвесна загуба се евидентира како резервирање доколку е веројатно дека идните настани ќе потврдат постоење на обврска на денот на билансирање и кога може да се направи разумна проценка на износот на загубата.

2.18 Трансакции со поврзани субјекти

Поврзан субјект во однос на одредено правно лице или физичко лице е :

а) поединечен акционер или група акционери кои поседуваат најмалку 20% од акциите со право на глас или иако поседуваат помал процент, можат да влијаат посредно или непосредно врз одлучувањето во тоа правно лице ;

б) било кое друго правно лице во кое првото правно лице, посредно или непосредно, поседува најмалку 20% од акциите со право на глас или иако поседува помал процент, може да влијае посредно или непосредно врз одлучувањето на тоа правно лице ;

в) било кое друго правно лице во кое еден акционер, посредно или непосредно, поседува повеќе од 30% од акциите со право на глас и во ист временски период истиот акционер поседува, посредно или непосредно, повеќе од 30% од акциите со право на глас во првото правно лице ;

г) физичко лице или лица кои имаат непосредна или посредна контрола, или се контролирани од или се под заедничка контрола на правното лице ;

д) член на управен одбор, надзорен одбор или член на друг орган на управување или надзор на правното лице и

ѓ) во врска со лицата наведени погоре, било кој член на потесното семејство или сродник заклучно со втор степен на крвно сродство.

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)

2.19 Последователни настани

Оние последователни настани кои даваат дополнителни информации за финансиската состојба на Берзата на датумот на билансирањето (корективни настани) се рефлектирани во финансиските извештаи. Оние последователни настани кои немаат карактер на корективни настани се објавуваат во соодветна белешка доколку истите се материјално значајни.

2.20 Известување по сегменти

За целите на финансиското известување, форматот на известувањето по сегменти се определува според работни сегменти во согласност со барањата на акционерите, чиешто ризици и стапки на поврат зависат од различните видови на услугите што Берзата ги извршува.

Активностите на Берзата се организирани и управувани во само еден сегмент. Активностите на Берзата се извршуваат на географска територија на Република Македонија.

3 Управување со ризици од финансирање

Деловните активности на Берзата се изложени на различни ризици од финансиски карактер. Активностите на управување со ризиците од финансирање вклучуваат анализа, проценка, прифаќање и управување со ризиците. Берзата се стреми кон постигнување на соодветна рамнотежа меѓу ризикот и надоместот и минимизација на потенцијалните негативни ефекти врз финансиската успешност на Берзата.

Политиките на Берзата за управување со ризици имаат за цел да ги идентификуваат и анализираат овие ризици, да воспостават соодветни лимити и контрола на ризиците, како и да ги следат ризиците и придржувањето кон лимитите преку веродостојни и современи информатички системи. Берзата редовно врши испитување на политиките и воспоставените системи за управување со ризикот согласно со пазарните промени, промените во продуктите и најдобрата пракса.

Управувањето со ризици го врши Раководството на Берзата во согласност со политиките одобрени од страна на Одборот на директори. Раководството ги идентификува и проценува ризиците од финансирање во тесна соработка со деловните единици на Берзата.

3.1 Кредитен ризик

Кредитниот ризик се однесува на ризикот кога другата страна нема да ги исплни своите договорни обврски што ќе резултира со финансиски загуби за Берзата. Берзата нема значајна концентрација на кредитниот ризик. Побарувањата од купувачите се состојат од поголем број на салда. На тој начин, управувањето со кредитниот ризик вклучува политика на разумно намалување и дисперзија на концентрацијата на побарувањата во портфолиото на клиентите. Побарувањата на Берзата не се обезбедени со било какви инструменти за обезбедување.

Структурата на побарувањата од купувачите со состојба на 31 декември 2009 година е како што следи:

	Бруто изложеност	Исправка на вредноста	Нето изложеност
Недоспеани побарувања	1,517	-	1,517
Доспеани, но не оштетени побарувања	724	-	724
Доспеани и оштетени побарувања	2,124	(2,124)	-
Вкупно на 31 декември 2009	4,365	(2,124)	2,241

Структурата на побарувањата од купувачите со состојба на 31 декември 2008 година е како што следи:

	Бруто изложеност	Исправка на вредноста	Нето изложеност
Недоспеани побарувања	4,039	-	4,039
Доспеани, но не оштетени побарувања	949	-	949
Доспеани и оштетени побарувања	3,172	(3,172)	-
Вкупно на 31 декември 2009	8,160	(3,172)	4,988

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Управување со ризици од финансирање (продолжува)

Кредитен ризик (продолжува)

Недоспеаните побарувања во износ од Денари 1,517 илјади (2008: Денари 4,039 илјади) во целост се однесуваат на побарувања по основ на провизии за тргување на берза кои потекнуваат од 31 декември 2009. Овие побарувања достасуваат за наплата 7 дена по датумот на фактурирањето.

Старосната структура на доспеаните, но неоштетени побарувања за годините што завршуваат на 31 декември 2009 и 2008 година е како што следи:

	2009	2008
До 180 дена	454	442
Од 180 - 365 дена	270	507
	724	949

3.2 Пазарни ризици

Берзата е изложена на пазарни ризици. Пазарните ризици произлегуваат од отворената позиција на Берзата на ефектот од флукуацијата на пазарните каматни стапки, како и од ефектот од флукуацијата на курсевите на странските валути. Раководството на Берзата утврдува прифатливи лимити на ризик, кои се базираат на нивно секојдневно следење.

Каматен ризик

Берзата е изложена на ефектите од флукуацијата на нивоата на пазарните каматни стапки врз нејзината финансиска состојба и парични текови.

Табелата подолу ја сумаризира изложеноста на Берзата на каматните ризици. Позицијата на Берзата во однос на чувствителноста на промени во каматните стапки заснована на моментот на повторно утврдување на каматната стапка на 31 декември 2009 и 2008 година е прикажана во табелата подолу. Таа ги вклучува финансиските инструменти на Берзата по нивната сегашна вредност, категоризирани според пораниот период помеѓу датумот на преоценка или датумот на достасување (во илјади Денари).

31 декември 2009	Инструменти со променлива каматна стапка	Помалку од 1 мес.	Од 1 до 3 месеци	Од 3 до 12мес.	Од 1 до 5 години	Над 5 години	Без Камата	Вкупно
Средства								
Пари и парични средства	1,638	-	-	-	-	-	31	1,669
Пласмани во банки	-	-	45,000	-	-	-	-	45,000
Побарувања од купувачи	-	-	-	-	-	-	2,241	2,241
Побарувања за данок од добивка	-	-	-	-	-	-	24,883	24,883
Останати побарувања	-	-	-	-	-	-	399	399
	1,638	-	45,000	-	-	-	27,554	74,192
Обврски								
Обврски кон добавувачи	-	-	-	-	-	-	938	938
Останати обврски	-	-	-	-	-	-	8,914	8,914
	-	-	-	-	-	-	9,852	9,852
Нето каматен ризик	1,638	-	45,000	-	-	-	17,702	64,340
31 декември 2008								
Вкупно средства	125	-	106,846	12,000	-	-	25,726	144,697
Вкупно обврски	-	-	-	-	-	-	6,871	6,871
Нето каматен ризик	125	-	106,846	12,000	-	-	18,855	137,826

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Управување со ризици од финансирање (продолжува)

Пазарни ризици (продолжува)

Ефективната каматна стапка за монетарните финансиски инструменти во текот на 2009 изнесува 6.77% (2008: 5.71%).

Анализа на сензитивноста на каматни стапки

Анализата на сензитивноста е одредена врз основа на изложеноста на Берзата на промена на каматните стапки на финансиските инструменти на денот на Извештајот на финансиската состојба. За финансиските инструменти со варијабилни каматни стапки, анализата е изготвена под претпоставка дека износите на крајот на годината биле непроменети во текот на целата година. При изготвувањето на анализата на сензитивноста на промените на каматните стапки, користено е зголемување или намалување на каматните стапки за 2 процентни поени, што претставува разумна процена на Раководството за можните промени на каматните стапки.

Доколку каматните стапки би биле повисоки/пониски за 2 процентни поени, а сите други ваијабли непроменети, добивката на Берзата за годината што завршува на 31 декември 2009 би била повисока/пониска за Денари 933 илјади (2008: Денари 1,986 илјади).

Валутен ризик

Берзата е изложена на ризик во однос на ефектите од движењата на нивото на девизни курсеви кои се одразуваат врз финансиската позиција и готовинскиот тек. Следните табели ја сумираат нето девизната позиција на монетарните средства и обврски на Берзата на 31 декември 2009 и 2008 година (во илјади Денари).

31 декември 2009	ЕУР	УСД	Други валути	Денари	Вкупно
Средства					
Пари и парични средства	5	-	-	1,664	1,669
Пласмани во банки	-	-	-	45,000	45,000
Побарувања од купувачи	-	-	-	2,241	2,241
Побарувања за данок од добивка	-	-	-	24,883	24,883
Останати побарувања	-	-	-	399	399
	5	-	-	74,187	74,192
Обврски					
Обврски кон добавувачите	191	-	-	747	938
Останати обврски	-	-	-	8,914	8,914
	191	-	-	9,661	9,852
Нето девизна позиција	(186)	-	-	64,526	64,340
31 декември 2008					
Вкупно средства	47,198	-	-	97,499	144,697
Вкупно обврски	-	-	-	6,871	6,871
Нето девизна позиција	47,198	-	-	90,628	137,826

Анализа на сензитивноста на странски валути

Еврото е единствена странска валута на која што е изложено Берзата. Следната табела ја прикажува сензитивноста на Берзата на 10% зголемување на Денарот во споредба со Еврото. Анализата на сензитивноста ги вклучува единствено монетарните ставки деноминирани во странска валута на крајот на годината, при што се врши корекција на нивната вредност при промена на курсот на Еврото за 10%. Негативен износ подолу означува намалување на добивката или останатиот капитал, кој што се јавува во случај ако Денарот ја зголеми својата вредност во однос на Еврото за 10%. При намалување на вредноста на Денарот во однос на Еврото за 10%, ефектот врз добивката или останатиот капитал е еднаков, но со обратен предзнак, како што е прикажано во табелата подолу (во илјади Денари).

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Управување со ризици од финансирање (продолжува)

Пазарни ризици (продолжува)

	2009	2008
Добивка или загуба	19	20

3.3 Ризик од ликвидност

Берзата е изложена на дневни повлекувања на средства од своите расположиви готовински ресурси на тековните сметки, доспеаните депозити, како и останати повлекувања.

Следните табели ги анализираат средствата и обврските на Берзата, групирани според нивната доспеаност врз основа на преостанатиот период од датумот на билансирање до договорниот датум на доспевање (во илјади Денари).

31 декември 2009

	Помалку од 1 мес.	Од 1 до 3 месеци	Од 3 до 12 месеци	Од 1 до 5 години	Над 5 години	Вкупно
Средства						
Пари и парични средства	1,669	-	-	-	-	1,669
Пласмани во банки	-	45,000	-	-	-	45,000
Побарувања од купувачи	2,241	-	-	-	-	2,241
Побарувања за данок од добивка	-	-	-	24,883	-	24,883
Останати побарувања	399	-	-	-	-	399
	4,309	45,000	-	24,883	-	74,192
Обврски						
Обврски кон добавувачите	938	-	-	-	-	938
Останати обврски	8,914	-	-	-	-	8,914
	9,852	-	-	-	-	9,852
Нето ликвидна разлика	(5,543)	45,000	-	24,883	-	64,340
31 декември 2008						
Вкупно средства	7,494	111,800	25,403	-	-	144,697
Вкупно обврски	6,871	-	-	-	-	6,871
Нето ризик од ликвидност	623	111,800	25,403	-	-	137,826

3.4 Проценка на објективната вредност

Објективна вредност претставува вредност за која едно средство може да биде заменето или некоја обврска подмирена под нормални комерцијални услови. Објективната вредност се одредува врз основа на претпоставка на раководството, зависно од видот на средството или обврската.

3.4.1 Финансиски инструменти евидентирани по објективната вредност

Берзата ги прифати измените на МСФИ 7 - Подобрени обелоденувања за финансиските инструменти кои стапуваат на сила од 1 јануари 2009. Овие измени бараат од Берзата да презентира одредени информации за финансиските инструменти евидентирани според објективната вредност во извештајот за финансиската состојба. Во првата година од примената нема потреба да се презентираат споредбени информации за објавувањата кои се потребни според амандманот. Во согласност со тоа, објавувањето на хиерархијата на објективната вредност се прикажува со состојба на 31 декември 2009 година.

Со состојба на 31 декември 2009 година Берзата нема финансиски инструменти евидентирани по објективна вредност.

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Управување со ризици од финансирање (продолжува)

Проценка на објективната вредност (продолжува)

3.4.2 Финансиски инструменти кои не се евидентирани по објективната вредност

Разликата помеѓу сметководствената вредност и објективната вредност на оние финансиски средства и обврски кои во Извештајот за финансиска состојба не се евидентирани според објективна вредност се прикажани во табелата подолу:

	Евидентирана вр.		Објективна вр.	
	2009	2008	2009	2008
Средства				
Пари и парични средства	1,669	191	1,669	191
Пласмани во банки	45,000	99,000	45,000	99,000
Хартии од вредност кои се чуваат до доспевање	-	19,846	-	19,846
Побарувања од купувачи	2,241	4,988	2,241	4,988
Побарувања за данок од добивка	24,883	20,133	24,883	20,133
Останати побарувања	399	539	399	539
Вкупни средства	74,192	144,697	74,192	144,697
Обврски				
Обврски кон добавувачите	938	1,697	938	1,697
Останати обврски	8,914	5,174	8,914	5,174
Вкупни обврски	9,852	6,871	9,852	6,871

Кредити и побарувања

Кредитите и побарувањата се евидентираат по амортизирана набавна вредност намалена за резервирање поради оштетување. Нивната објективна вредност соодветствува на евидентираната вредност.

Хартии од вредност кои се чуваат до доспевање

Објективната вредност на финансиски средства со кои не се тргува на активни пазари, се одредува според претпоставки базирани на пазарните услови кои постојат на датумот на билансирање.

Останати финансиски средства

Објективната вредност на монетарните средства што вклучуваат парични средства и еквиваленти се смета дека е приближна на нивната сметководствена вредност поради тоа што се со доспеаност помала од 3 месеци.

Финансиски обврски

Објективната вредност на финансиските обврски е проценета како сегашна вредност на идни парични текови, дисконтирани со примена на пазарни каматни стапки на денот на известувањето.

3.5 Управување со капиталот

При управување на својот капитал, Берзата се придржува кон следните цели:

- Придржување кон условите во врска со капиталот поставени од страна на регулаторот,
- Заштита на способноста на Берзата да продолжи со своето деловно работење во континуитет, и
- Одржување на цврста капитална база за поддршка на развојот на своите деловни активности.

Берзата е должна да ја следи структурата на својот капитал. Структурата вклучува обврски по кредити, пари и парични еквиваленти и капитал, кој се состои од уплатен капитал и акумулирана добивка.

Показател на задолженост

Берзата ја анализира структурата на капиталот на годишно ниво. Показателот на задолженост на 31 декември 2009 и 2008 година е нула поради тоа што Берзата нема никакви долгови (краткорочни или долгорочни позајмици).

Усогласеност со законската регулатива

Согласно со тековната законска регулатива, односно со член 75 од Законот за хартии од вредност Берзата е должна во секое време да го одржува износот на капиталот, односно основната главнина на ниво од најмалку 500,000 Евра. Износот на основната главнина е еднаков на збирот на номиналниот износ на сите влогови на акционерите, односно на номиналниот износ на сите акции издадени од Берзата. На 31 декември 2009 година, основната главнина на Берзата изнесува 1,691,885 Евра (2008: 1,695,029 Евра).

3.6 Значајни сметководствени проценки

При примената на сметководствените политики на Берзата, опишани во Белешка 2 кон овие финансиски извештаи, од Раководството на Берзата се бара да врши проценки и прави претпоставки за евидентирани износи на средствата и обврските кои не се јасно воочливи од нивните извори на евидентирање. Проценките и придружните претпоставки се засновуваат на минати искуства и други фактори, за кои се смета дека се релевантни. При тоа, фактичките резултати може да отстапуваат од таквите проценки.

Проценките и главните претпоставки се проверуваат тековно. Ревидираните сметководствени проценки се признаваат во периодот во кој истите се ревидирани доколку таквото ревидирање влијае само за или во тој период, како и за идни периоди, доколку ревидирањата влијаат за тековниот и идните периоди.

Критични проценки во примената на сметководствените политики

Не се признаени било какви критични проценки од страна на Раководството на Берзата, во процесот на примената на сметководствените политики, кои би имале материјално значаен ефект врз износите евидентирани во финансиските извештаи.

Клучни извори на несигурност во проценките

Раководството на Берзата смета дека на датумот на билансирање не постојат клучни извори на несигурност во проценките, со значаен ризик од можни материјално значајни корекции врз износите на средствата и обврските во текот на следната финансиска година.

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
 Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2009
 (Сите износи се во илјади Денари, освен ако не е поинаку наведено)

4 Приходи од редовно работење

	2009	2008
Тргување	17,280	71,478
Членство	6,594	5,582
Дистрибуција на берзански податоци	1,984	3,253
Котирање	1,800	3,800
Надоместок за годишна конференција	450	1,497
Останати приходи од тргување	52	265
	28,160	85,875

Приходите од редовно работење се пресметуваат со користење на стандардни стапки во зависност од обемот и типот на трансакции со користење на Тарифникот одобрен од страна на Комисијата за хартии од вредност.

5 Приходи од вложувања

	2009	2008
Приходи од камата		
Пари и сметки во банка (вклучувајќи депозити)	3,840	8,102
Вложувања во хартии од вредност кои се чуваат до доспевање	825	1,993
	4,665	10,095
Приходи од закупнини		
Приходи од оперативен лизинг	1,672	1,562
	1,672	1,562
	6,337	11,657

Заработениот приход од инвестиции анализиран преку категории на средства е како што следи:

	2009	2008
Финансиски средства		
Пари и сметки во банка (вклучувајќи депозити)	3,840	8,102
Вложувања во хартии од вредност кои се чуваат до доспевање	825	1,993
	4,665	10,095
Нефинансиски средства		
Приходи од оперативен лизинг	1,672	1,562
	1,672	1,562
	6,337	11,657

6 Останати приходи и расходи

	2009	2008
Наплатени отпишани побарувања	880	921
Донации и спонзорства (Белешка 21)	341	289
Приходи од затезни камати	210	-
Приходи од минати години	114	-
Наплатени штети и судски трошоци	39	100
Позитивни курсни разлики	16	4
Негативни курсни разлики	(137)	(6)
Останати приходи	39	-
	1,502	1,308

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2009
(Сите износи се во илјади Денари, освен ако не е поинаку наведено)

7 Трошоци за надоместоци и провизии

	2009	2008
Провизија за Комисијата за хартии од вредност	4,701	14,140
Банкарски провизии	129	220
	4,830	14,360

За извршените берзански трансакции Комисијата за хартии од вредност на Република Македонија наплатува провизија, којашто се пресметува врз основа на важечки Тарифник.

8 Трошоци за вработените

	2009	2008
Бруто плати	14,728	15,422
Други трошоци за вработените	98	1,196
Трошоци на Одборот на директори	1,334	5,261
	16,160	21,879

9 Други трошоци од работењето

	2009	2008
Трошоци за телефон и пошта	1,793	2,553
Трошоци за одржување и други услуги	1,707	2,489
Материјали	1,646	1,898
Интелектуални услуги	1,486	1,004
Трошоци за годишна конференција	552	1,147
Премии за осигурување	466	482
Маркетинг и односи со јавноста	368	2,381
Членарини	339	309
Трошоци за истражување и развој	273	918
Трошоци за надомести, даноци и такси	230	432
Патни трошоци	200	1,027
Судски трошоци	20	41
Загуби поради оштетување и ненаплатливост	7	300
Останато	2	235
	9,089	15,216

10 Данок на добивка

	2009	2008
Тековен даночен трошок	63	4,779
	63	4,779

Усогласувањето на законскиот данок на добивка со данокот на добивка на Берзата применлив на ефективната добивка, е како што следи:

	2009	2008
Добивка пред оданочување	-	41,860
Данок по даночна стапка од 10% (2008: 10%)	-	4,186
Усогласување за:		
Неодбитни трошоци за даночни цели	63	593
	63	4,779

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2009
(Сите износи се во илјади Денари, освен ако не е поинаку наведено)

11 Недвижности и опрема

	Објекти	Мебел, возила и друга опрема	Инвестиции во тек	Вкупно
Набавна вредност				
01 јануари 2008	76,611	21,860	25	98,496
Набавки во текот на годината	-	2,744	638	3,382
Пренос од инвестиции во тек	663	-	(663)	-
Отуѓување и расходување	-	(1,145)	-	(1,145)
31 декември 2008/ 01 јануари 2009	77,274	23,459	-	100,733
Набавки во текот на годината	-	496	-	496
Отуѓување и расходување	-	(488)	-	(488)
31 декември 2009	77,274	23,467	-	100,741
Акумулирана амортизација				
На 01 јануари 2008	298	10,001	-	10,299
Амортизација за годината	1,929	3,282	-	5,211
Отуѓување и расходување	-	(1,145)	-	(1,145)
На 31 декември 2008/01 јануари 2009	2,227	12,138	-	14,365
Амортизација за годината	1,932	3,472	-	5,404
Отуѓување и расходување	-	(488)	-	(488)
На 31 декември 2009	4,159	15,122	-	19,281
Нето евидентирана вредност				
На 01 јануари 2009	75,047	11,321	-	86,368
На 31 декември 2009	73,115	8,345	-	81,460

Дел од деловниот објект на Берзата кој привремено е неискористен, почнувајќи од 01 март 2008 година е предмет на изнајмување под оперативен лизинг за период од една година. Берзата не го евидентирала горенаведеното средство како средство дадено под закуп од причина што смета дека изнајмените простории не би можеле да бидат предмет на одделна продажба доколку не се направи реконструкција на објектот и други прилагодувања на документацијата. Доколку делот од објектот кој се издава би се сметал како посебен објект, раководството проценува дека неговата проценета вредност на 31 декември 2009 година би изнесувала приближно Денари 20 милиони (2008: Денари 20 милиони).

Со состојба на 31 декември 2009 и 2008 на објектите и опремата во сопственост на Берзата не е воспоставено заложно право и/или хипотека.

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2009
(Сите износи се во илјади Денари, освен ако не е поинаку наведено)

12 Нематеријални средства

	Софтвер	Останати немат. средства	Немат. сред. во подготовка	Вкупно
Набавна вредност				
01 јануари 2008	3,938	894	-	4,832
Набавки во текот на годината	-	51	-	51
Отуѓување и расходување	(389)	(449)	-	(838)
31 декември 2008/ 01 јануари 2009	3,549	496	-	4,045
Набавки во текот на годината	7,926	475	646	9,047
31 декември 2009	11,475	971	646	13,092
Акумулирана амортизација				
На 01 јануари 2008	2,930	540	-	3,470
Амортизација за годината	220	94	-	314
Отуѓување и расходување	(389)	(449)	-	(838)
На 31 декември 2008/ 01 јануари 2009	2,761	185	-	2,946
Амортизација за годината	222	107	-	329
На 31 декември 2009	2,983	292	-	3,275
Нето евидентирана вредност				
На 01 јануари 2009	788	311	-	1,099
На 31 декември 2009	8,492	679	646	9,817

Правото на употреба на лиценцата на софтверот за цели на тргување на Берзата е добиено како донација од Република Словенија во почетокот на 2001 година. Со преземањето на изворниот код на софтверот од Љубљанска берза, Република Словенија што се случи во декември 2009 година, софтверот е ставен во употреба. Со состојба на 31 декември 2009 година, софтверот има вредност од Денари 7,772 илјади (Белешка 21).

13 Финансиски инструменти по категории

Евидентираните вредности на финансиските средства и обврски на Берзата признаени на датумот на билансирањето за објавените периоди можат исто така да бидат категоризирани на следниов начин:

	По обј.вред преку доб. и загуби	Кредити и побарувања	До доспевање	Вкупно
31 декември 2009				
Средства според Извештајот за финансиска состојба				
Пари и други готовински средства	-	1,669	-	1,669
Пласмани во банки	-	45,000	-	45,000
Побарувања од купувачи	-	2,241	-	2,241
Останати краткорочни побарувања	-	25,282	-	25,282
	-	74,192	-	74,192
			Останати финансиски обврски	Вкупно
Обврски според Извештајот за финансиска состојба				
Обврски кон добавувачи	-	-	938	938
Останати обврски	-	-	8,914	8,914
	-	-	9,852	9,852

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2009
(Сите износи се во илјади Денари, освен ако не е поинаку наведено)

Финансиски инструменти по категории (продолжува)

	По обј.вред преку доб. и загуби	Кредити и побарувања	До доспевање	Вкупно
31 декември 2008				
Средства според Извештајот за финансиска состојба				
Пари и други готовински средства	-	191	-	191
Пласмани во банки	-	99,000	-	99,000
Хартии од вредност чувани до доспевање	-	-	19,846	19,846
Побарувања од купувачи	-	4,988	-	4,988
Останати побарувања	-	20,672	-	20,672
	-	124,851	19,846	144,697
			Останати финансиски обврски	Вкупно
Обврски според Извештајот за финансиска состојба				
Обврски кон добавувачи	-	-	1,697	1,697
Останати обврски	-	-	5,174	5,174
	-	-	6,871	6,871

14 Пари и парични еквиваленти

	2009	2008
Сметки во банки		
Во денари	1,638	125
Во странска валута	5	46
Пари во благајна во денари	26	20
	1,669	191

15 Пласмани во банки

	2009	2008
Краткорочни депозити со рок на доспевање до 3 месеци	45,000	87,000
Краткорочни депозити со рок на доспевање до 6 месеци	-	12,000
	45,000	99,000

16 Хартии од вредност чувани до доспевање

	2009	2008
Државни записи	-	19,846
	-	19,846

Со состојба на 31 декември 2008 година, државните записи доспеваат во февруари 2009 година со годишна каматна стапка од 5.25% до 7.65%.

17 Побарувања од купувачи

	2009	2008
Побарувања од купувачи	4,365	8,160
Намалено за исправка на вредноста на сомнителни и спорни побарувања	(2,124)	(3,172)
	2,241	4,988

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2009
(Сите износи се во илјади Денари, освен ако не е поинаку наведено)

Побарувања од купувачи (продолжува)

Движењето на исправката на вредноста на сомнителни и спорни побарувања од купувачи е прикажано подолу:

	2009	2008
Со состојба на 01 јануари	3,172	3,793
Трошок за годината	7	300
Наплати во текот на годината	(880)	(921)
Отпис на сомнителни и спорни побарувања	(175)	-
	2,124	3,172

18 Останати побарувања

	2009	2008
Побарувања по камати за пласмани во банки	262	285
Претплатени трошоци	134	155
Дадени аванси	3	99
	399	539

19 Акционерски капитал

Со состојба на 31 декември 2009 година, акционерскиот капитал на Берзата изнесува Денари 103,498 илјади (2008: Денари 103,498 илјади).

Акционери на Берзата со учество поголемо од 5% во вкупниот капитал се следните:

Акционер	Број на акции	Вредност по акција во ЕУР	Вредност во ЕУР	Учество во %
Брокерска куќа "Фершпед брокер" АД Скопје	278	607.1	168,774	9.96
ТТК банка АД Скопје	278	607.1	168,774	9.96
Брокерска куќа "Бро-Дил" АД Скопје	216	607.1	131,134	7.74
Комерцијална банка АД Скопје	202	607.1	122,634	7.23
Брокерска куќа "НЛБ Тутунска брокер" АД Скопје	170	607.1	103,207	6.09
Брокерска куќа "Поштел брокер" АД Скопје	168	607.1	101,993	6.02
Стопанска банка АД Скопје	168	607.1	101,993	6.02
Брокерска куќа "Мак брокер" АД Скопје (во ликвидација)	148	607.1	89,851	5.30
Охридска банка АД Скопје	148	607.1	89,851	5.30
Универзална Инвестициона банка АД Скопје	148	607.1	89,851	5.30
Централна Кооперативна банка АД Скопје	148	607.1	89,851	5.30
Еуро сити консалтинг ДОО Скопје	148	607.1	89,851	5.30
Инвестбанка АД Скопје	142	607.1	86,208	5.09
Вкупно	2,362		1,433,972	84.61

Уделот на секој од акционерите на Берзата во вкупниот акционерски капитал на Берзата не треба да надмине 10% од вкупните акции.

20 Обврски кон добавувачи

	2009	2008
Обврски спрема Комисијата за хартии од вредност	261	689
Останати обврски кон добавувачи	677	1,008
	938	1,697

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
 Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2009
 (Сите износи се во илјади Денари, освен ако не е поинаку наведено)

21 Донации

	2009	2008
Опрема	7,772	1
	7,772	1

Со состојба на 31 декември 2009 година, износот од Денари 7,772 илјади (2008: -) претставува донација на софтвер за тргување добиен од Љубљанска Берза, Република Словенија (Белешка 12).

Движењето на донациите во текот на 2009 и 2008 година е како што следи:

	2009	2008
На 01 јануари	1	290
Зголемување:		
- Донација на софтвер за тргување	7,772	-
- Примена готовина за донација за годишна конференција	340	-
	8,112	-
Намалување		
Покривање на трошоци за годишна конференција (Белешка 6)	(340)	-
Покривање на трошоци за истражување и развој (Белешка 6)	(1)	(289)
	(341)	(289)
На 31 декември	7,772	1

22 Останати обврски

	2009	2008
Данок на додадена вредност	263	166
Примен депозит	197	156
Обврски кон вработените	115	-
Обврски спрема членовите на Одборот на директори и извршните директори	-	3,600
Персонален данок	-	400
Останати обврски и однапред наплатени приходи	567	851
	1,142	5,173

23 Заработка по акција

Основната заработка по акција е пресметана така што нето добивката за годината која припаѓа на обичните акционери се дели со пондерираниот просечен број на обични акции во текот на годината.

	2009	2008
Заработувачка која припаѓа на акционерите	124	37,081
Намалено за: дивиденди за приоритетните акции	-	-
Нето добивка која припаѓа на имателите на обични акции	124	37,081
Пондериран просечен број на обични акции	2,792	2,792
Основна заработувачка по акција (денари по акција)	44	13,281

Белешки кон финансиските извештаи (продолжува)
 Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2009
 (Сите износи се во илјади Денари, освен ако не е поинаку наведено)

24 Потенцијални и преземени обврски

Судски спорови

Со состојба на 31 декември 2009 година не се евидентирани било какви резервирања од потенцијални загуби по основ на судски спорови. Раководството на Берзата редовно ги анализира можните ризици од загуби по основ на судски спорови и евентуални побарувања против Берзата кои би можеле да се појават во иднина. Иако резултатот од оваа проблематика не може секогаш со сигурност да се утврди, Раководството на Берзата верува дека истите нема да резултираат во материјално значајни обврски.

Даночен ризик

Финансиските извештаи и сметководствената евиденција на Берзата подлежат на даночна контрола од страна на даночните власти во периодот од 5 години по поднесувањето на даночниот извештај за финансиската година и можат да предизвикаат дополнителни даночни обврски. Според проценките на Раководството на Берзата и на датумот на овие извештаи не постојат било какви дополнителни услови од кои можат да произлезат потенцијално материјално значајни обврски по овој основ.

Капитални обврски

Не се евидентирани капитални обврски на денот на билансирање кои не се веќе признати во финансиските извештаи.

25 Трансакции со поврзани субјекти и надомести на раководството

Ниту еден од акционерите на Берзата нема статус на поврзан субјект, бидејќи ниту еден од нив нема значајно влијание врз активностите на Берзата.

Надоместите за клучното раководство се како што следи:

	2009	2008
Извршни директори		
Бруто плати	4,871	5,867
Награди	-	2,000
	4,871	7,867
Неизвршни членови на Одборот на директори		
Месечен надомест	1,334	1,261
Награди	-	2,000
	1,334	3,261
	6,205	11,128

26 Последователни настани

По 31 декември 2009 година - датумот на известувањето, до денот на одобрувањето на овие финансиски извештаи, нема настани кои би предизвикале корекција на финансиските извештаи, ниту пак настани кои се материјално значајни за објавување во овие финансиски извештаи.

Grant Thornton

www.grant-thornton.com.mk